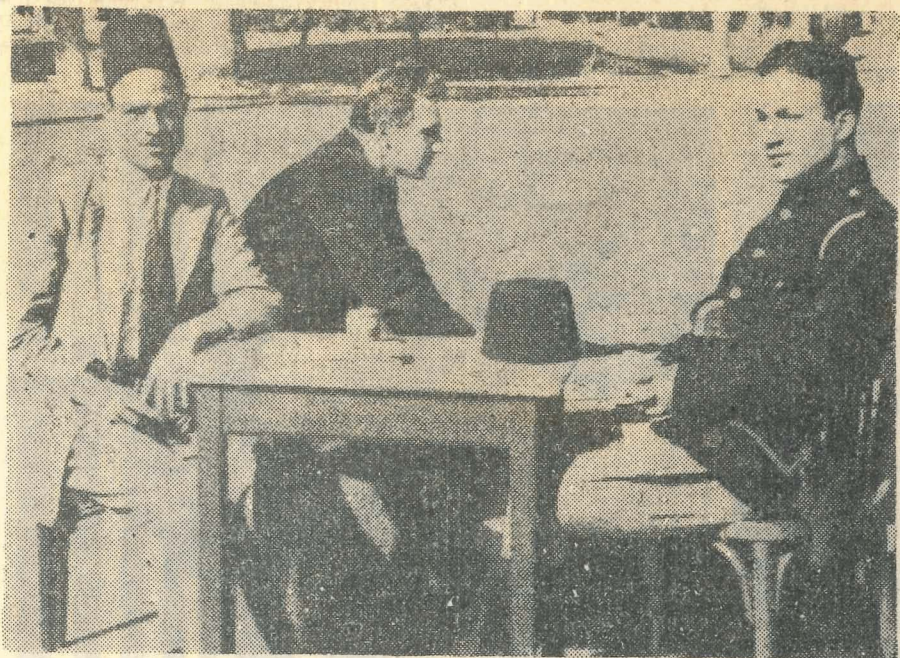

27-10-51 Bussum amstelovse

Kunstschilder met een lijfwacht

De jonge Bussumse kunstschilder C. J. ten Hoope is onlangs teruggekeerd van een reis door Egypte, waar hij ruim zeven maanden heeft verbleven. Tientallen schetsen, aquarellen en vlotte tekeningen heeft hij in deze periode in het land van de Nijl gemaakt, doorgaans onder wat vreemde omstandigheden, welke hij zelf schetst als een „compromis tussen de muze en Hermandad”. Ten Hoope kwam er namelijk de eerste dag van zijn verblijf in Port Said al achter, dat het vastleggen op papier van een straatje of van een stuk haven een strikt verboden bezigheid in die stad is; pas toen hij van de autoriteiten een vergunning had meegekregen in de vorm van een twee man sterke lijfwacht, mocht hij, gewapend met tekenstift en schetsboek, de plaatsen en mensen zoeken, waartoe zijn kunstenaarsgeest zich aangetrokken voelde. Hoe hij deze maanden in Egypte heeft doorgebracht en wat hij er heeft geschilderd en getekend, kan de lezer vinden op pagina vier. Op deze foto ziet ge hem (midden) omringd door zijn „lijfwacht” op een van de vele terrasjes van Port Said zitten mediteren...

Bussumse kunstenaar C. J. ten Hoope schilderde met lijfwacht in Egypte

Resultaat van zeven maanden trekken: portefeuilles met talloze frisse reisschetsen

„DE ware schilder heeft aan een vierkante kilometer stad of aan eenzelfde lapje landschap voldoende, om een heel leven lang zijn scheppingsdrift uit te leven”. Het is een bekend gezegd, dat nog wáár is bovendien, want talloze Nederlandse kunstenaars hebben in de loop der tijden wel overtuigend bewezen, dat voor hen verre reizen niet noodzakelijk waren om in hun werken te kunnen verhalen van de schoonheid hunner wereld. Maar zoals zij genoeg hadden aan een paar potjes en pannetjes, aan de stille, verweerde gevels van een handvol huizen of aan zes bomen en een struik langs een zandig laantje, zo zijn er ook die de gehele wereld willen omvamen in hun drang tot de ver-beelding van vormen en kleuren. En het zijn er eveneens tallozen geweest, die de zachte grijsheid van de luchten der lage landen moesten ontvluchten om, ver weg, over cirkels van tientallen horizons, het geestelijk klimaat te zoeken waarin ze pas waarlijk konden leven en werken. De zwerflust is daarom niet vreemd aan de Nederlandse schilder-

DIE onrust, die drang naar het ongeziene, leeft en woelt ook in de nog jonge Bussumse schilder C. J. ten Hoope. Drie jaar nijver gewerkt op de kunstnijverheidsschool, zeven jaren hard gestudeerd aan de Amsterdamse Academie; daarna een periode waarin hij los kwam van een eerst stugge vormgeving, van het voorzichtige bestudeerde schilderen.

Zwierige, driftig in elkaar geborstelde doeken, haastig opgezette gouaches, aquarellen, schetsen met een stuk houtskool of wat conté; portretten, een enkel landschap, kleine paneeltjes met naakten, als het ware snel in verf neergeschreven en tonig van kleur in een donker gamma van wat okers, een diep bruin en een gloeiend zwart kenmerken deze periode.

Mooi, rijp, maar soms ook triest in zijn stemming, dit werk; geen vloek tegen de grijsheid van het Nederland, maar een vereenzelviging met de eenzaamheid van de ongebroken, haast treurige stilte, welke zich heeft neergelegd over een verlaten straat waarin doelloos, nietszeggend, de starheid glanst van een kille neonverlichting.

Maar als men in zich zelf de warmte, de hunkering voelt bruisen, het verlangen naar het licht, naar de wemeling van kleuren, naar de schittering van laaiende luchten — dan zijn de okers alléén niet meer genoeg, dan wordt het bruin te mat, de zwarten te somber. Is het wonder, dat de jonge Ten Hoope de weg zocht naar de hitte, naar de streken waar hij de caleidoscoop van kleuren en vormen die hem voor z'n geest zweefden, kon waarnemen en omzetten in materie, vol van flonkering en sprankelend leven, gegrepen in een haastige aanzet van verf, of in de trillende arabesken, welke worden neergeschreven met een potlood of desnoods met een alledaagse ballpoint?

Reis naar Egypte

DRIE jaar lang is Ten Hoope bezig geweest om „weg te komen”. Egypte, dat was het doel wat hem voor ogen zweefde, een keus die min of meer toevallig was, en feitelijk gedaan omdat zijn neef, een bekend ex- en importeur, zich daar gevestigd had. De voorbereidingen kostten veel tijd — een visum te krijgen voor het land van de Nijl is nu eenmaal geen eenvoudige zaak — maar op 8 Februari van dit jaar vertrok hij dan toch met de Oranje, die hem in weinige dagen naar zijn reisdoel bracht.

„Alleen al de eerste avond, dat ik voet aan wal had gezet, was die drie jaar

kunst, strekt ook ten voordele van de Nederlandse schilderkunst; want hoevelen zijn het niet, die buiten het vaderland de bekroning hebben mogen vinden op een arbeid, die in het land hunner geboorte niet alleen dikwijls geen erkenning, maar zelfs verguizing heeft ondervonden?

En toch, terugkeren naar het land hunner geboorte doen ze allen, die Nederlandse schilders in de hun zo lief geworden vreemde oorden. Soms voor lange tijd, meestal voor kort. Soms om, na de triomfen in het buitenland, ook hier als de grote zoon van Nederlandse bodem gevierd te worden, meestal om zich door de brave burgers geïgnoreerd te weten, of om zich uitgekreten te horen voor alles, dat net niets met het beroep, de roeping van de kunstschil-~~der~~ uitstaande heeft.

En dan gaan ze maar weer, goedmoedige zwervers langs 's Heren wegen, terug naar de streken waar hun de lust van de schepping weer wacht, of trekkend, vervuld van een nooit aflatende onrust, marteling en zegen tegelijk, langs de vreemde en verre werelden welke voor een wijle — een dag, een maand en soms een jaar — de hunne zijn in lijf en ziel.

KOP-KRABBEL

Met enkele vluchtige, rake lijnen heeft Ten Hoope deze kop weergegeven van een der vele types, die hij in de cafeetjes te Port Said opdook.

moeite ruimschoots waard”, vindt Ten Hoope, die nu kortgeleden, na een verblijf van ruim zeven maanden in het Midden Oosten, weer naar Nederland is teruggekeerd. „Nauwelijks was ik van de boot af — m'n neef zei gemoedereerd „Zo, ben je daar...”, alsof ik hem tien minuten geleden nog gezien had — of ik ben in Port Said begonnen met schetsen en krabbels te maken in de cabarets en de cafeetjes. De volgende dag wilde ik even enthousiast het werk voortzetten. Ik toog naar de haven — pakte m'n boeltje uit en was net begonnen, toen er vlak in de buurt een ferryboot met wat arbeiders meerde. Ze dromden om me heen, begonnen wild te gebaren, kregen onderling de grootste heibel en schenen tenslotte niet bijster met mijn aanwezigheid te zijn ingenomen. Het slot van het liedje was dat er een politieagent verscheen, die mensen en mij wegjoeg, en me tegelijkertijd mededeelde dat ik dat tekenen maar uit mijn hoofd moest laten omdat het nu eenmaal ten strengste verboden was...

De dag daarop was het wéér zover. Ik had een paar types in een cafeetje ontdekt en had juist de eerste lijnen op papier gezet, of weer verscheen de Egyptische politie. Er werd al aanstalten

gemaakt om mijn werk te verscheuren, maar op het laatste ogenblik slaagde m'n neef er in het gevaar te bezweren. We beloofden plichtig, dat we alvorens we weer zulke kennelijk misdadige praktijken gingen uitoefenen, ons eerst zouden vervoegen bij de allerhoogste chef van de gebelgde politiemann en die was het tenslotte, die me na veel heen en weer gepraat een vergunning gaf om in Port Said — zij het met uitzondering van de haven en de Arabische wijk — te tekenen en te schilderen. Geen vergunning op papier, maar in de vorm van twee politiemannen, één in uniform en de andere in burger, die me op m'n tochten voortaan zouden vergezellen. Had ik dus 't plan de een of andere dag te gaan schilderen, dan moest ik deze twee mensen tevoren even waarschuwen: vergat ik dat, dan kon ik gevoelig zonder mijn boeltje op pad gaan, want de eerste lijn op een stuk papier zou dan een oceaan van last en ellende veroorzaakt hebben.

Met deze „lijfwacht” heb ik toen in de anderhalve maand, dat ik in Port Said ben geweest, tientallen schetsen en aquarellen gemaakt. Het werk is derhalve het resultaat van een vreemdsoortig compromis tussen de muze en de Hermandad, een combinatie die me tenslotte te gortig werd, ook al waren de beide mannen de vriendelijkheid zelve, en daarom ben ik tenslotte vertrokken naar Ismalia.”

Oprachten

In deze plaats, en later ook in Cairo, heeft Ten Hoope verscheidene portret-opdrachten uitgevoerd. Hij had, een heel belangrijk ding zowel voor een schilder als voor een reiziger, „veine” en dank zij een dokter van de Suez Canal Company, met wie hij in contact was gekomen, kwam hij in aanraking met tal van Egyptenaren die niet alleen belangstelling, maar ook geld voor kunst beschikbaar hadden.

Zo heeft Ten Hoope dr Godel geschilderd, de geneesheer-directeur van het ziekenhuis te Ismalia, door wiens hulp hij in Egypte nog een kleine tentoonstelling van zijn werk heeft kunnen houden tijdens een party ten huize van de chef der bureaux van de Suez Canal Company in Ismalia.

„Aardige feestjes houden ze daar in Egypte”, vindt Ten Hoope. „Ik liep daar rond tussen pasja's, hoge Egyptische ambtenaren en tal van andere hoogst belangrijke figuren in een van mijn gastheer geleende smoking (zo'n nuttig (vervolg op pag. 6)

Assumse kunstenaar C. J. ten Hoope schilderde met lijfwacht in Egypte

(vervolg van pag. 4)

kledingstuk had ik echt vergeten in mijn koffer te stoppen) die me toevallig uitstekend paste. Toen ik verderop trok naar Cairo, heb ik die smoking verwisseld voor die van de broer van m'n gastheer, die daar woonde. Ook in deze stad kreeg ik wat opdrachten — op deze wijze heb ik de reis en verblijf kunnen bekostigen — en tenslotte ben ik weer teruggekeerd naar Port Said, waar het iets minder warm was dan in de andere plaatsen. Inmiddels was het Augustus geworden, de tijd dat ook in Egypte iedereen met vacantie is, en hoewel ik tal van verzoeken had gekregen voor het schilderen van portretten, zou de uitvoering van die opdrachten door de tijdelijke afwezigheid van de betrokkenen nog wel enige tijd hebben moeten wachten. Ook in Egypte kun je tenslotte niet van de wind leven, en ik vond het dus beter voorlopig weer terug te keren naar Nederland. De politieke ontwikkeling in Egypte zal het verkrijgen van een nieuw bezoek-visum wel heel erg lastig maken; ik heb namelijk het plan om over enkele weken weer terug te keren, maar of daar, nu de toestand zich heeft toegespitst, een mogelijkheid voor bestaat is wél twijfelachtig geworden."

Frisse reisschetsen

HOEWEL natuurlijk een groot deel van de in Egypte doorgebrachte tijd besteed is aan het uitvoeren van de portret-opdrachten, heeft Ten Hoope, vooral in Port Said, in deze maanden tal van reisschetsen kunnen maken. Het zijn frisse tekeningen, aquarellen en gouaches geworden, met hier en daar een enkele olieverf. Doorgloeid van schroeivende hitte, soms gedempter in het licht van een naderende avond, geven ze het beeld van Egypte zoals Ten Hoope het heeft kunnen zien en zoals hij het, in zekere mate expressionistisch, heeft weten uit te drukken in waaierende kleuren en soms haast abstract door elkaar wemelende lijnen en vlakken, die toch een snel geboetseerde vorm belichamen.

In het haastig noteren, met hier en daar de schittering van een kleurvak, blijkt Ten Hoope, ondanks zijn jongheid in jaren (hij is nu 31) zich reeds een waar meester te tonen. Mocht zijn werk vroeger nog al eens in zekere mate een verbrokkeling bezeten hebben — een gebrek aan eenheid, soms in kleur, soms in compositie — hier laat hij blijken zijn gegeven (dat hij ook ongetwijfeld psychisch moet doorleven om het er zó, in de trance van een schildersdrift op te gooien) terdege te kunnen zien als een harmonische eenheid.

Natuurlijk, er zijn tussen deze veelheid ook een paar minder goede, zelfs

wat rammelende notities te vinden. Maar de uitmuntende krabbels in kleur van bijvoorbeeld wat schepen aan de haven, een paar straatjes in Cairo, óók een ietwat ironische schets, gemaakt op het zonnedek van de Oranje van een zich uitgebreid in de warmte koesterende dame met heer, tonen aan dat Ten Hoope voldoende in zijn mars heeft om de verwachting te rechtvaardigen, dat zijn talent met de rijping van de jaren tot waarlijk grote prestaties in staat zal kunnen zijn.

Een verwachting, die Uw schrijver dan persoonlijk grond op die heerlijk vlotte en spontane krabbels, die hij in Ten Hoope's portefeuilles heeft aangetroffen. Soms bijna kaballistische tekens, alleen verstaanbaar voor degenen die ze op 't papier heeft neergeschoot, maar dan ook weer dermate raak — ook al waren ze stom eenvoudig met een ballpoint van een kwartje als het ware opgeschreven —, dat het een genoeg en een verfrissing is die schetsboekblaadjes van mensen en mensjes door te kijken.

VANS